

- міжвидова інтерполяція художніх кодів (театральність прози, емблематичність дискурсу, музичність поезії / прози);
- репрезентація одного виду мистецтва («медіа») іншим із взаємодоповненням знакових систем кожного з них (екфразис, живопис у кіно, архітектура на фотографіях, явища синестезії).

Літературно-мистецькі взаємодії мають безпосереднє відношення до двох останніх типів міжвидового інтеракціонізму: переклад мовою суміжних мистецтв окремих формотворчих засобів певного виду мистецтва і взаємопереплетення медійних дискурсів. Міжвидова інтерполяція художніх кодів ґрунтується на синтезі словесного та образотворчого начал тимчасових (література, музика) і просторових (образотворче мистецтво, скульптура) видів художньої творчості.

Очевидно, що для наукового аналізу літературно-художніх взаємодій необхідно використовувати як літературознавчу, так і мистецтвознавчу методологію. Таке об'єднання є прийнятним з позиції міждисциплінарного характеру будь-якої методології гуманітарних наук, що зазвичай об'єднує знання з історії, філософії, релігії, психології, соціології, лінгвістики та літературознавства. У своїй сукупності спектр перерахованих дисциплін вибудовує загальні епістемологічні й когнітологічні джерела до методології вивчення літературно-художніх взаємодій.

Література:

1. Буданов В. Г. Эволюция дисциплинарного знания как процесс междисциплинарного согласования / В. Г. Буданов // Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. – М., 2003. – С. 1-12.
2. Князева Е. Н. Трансдисциплинарность синергетики : следствия для образования / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов // Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. – М., 2003. – 232 с.
3. Наливайко Д. С. Література в системі мистецтв як галузь компаративістики // Теорія літератури й компаративістики. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – С. 9-37.
4. Hansen-Löve A. Intermedialität und Intertextualität. Probleme der Korrelation von Wort- und Bildkunst – Am Beispiel der russischen Moderne / Aage Hansen-Löve // Dialog der Texte. Hamburger Kolloquium zur Intertextualität [hg. von W. Schmid und W.-D. Stempel]. – Wiener Slawistischer Almanach, Sonderband 11. – Wien, 1983. – S. 291-360.

МЕТАФОРИЧНІ МОДЕЛІ В ХРИСТІЯНСЬКИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ

Тетяна Шиляєва

викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Метафора як активне джерело концептуалізації та вербалізації понять є актуальним об'єктом різнопланових наукових досліджень. Вона пройшла шлях від засобу виразної мови до когнітивного механізму. Когнітивні метафори досліджували Н. Д. Арутюнова, В. Г. Гак, Дж. Лакофф, В. М. Телія. Об'єктом дослідження є людина, її ментальні та емоційні сфери, а також процеси сприйняття та пізнання світу. Функція експресивних та стилістичних засобів полягає в тому, щоб впливати не на раціональний, а на емоційно-асоціативний менталітет людей з метою завоювання їхньої довіри [1, с. 135].

У рамках когнітивістики розвивається теорія концептуальної метафори, яка пов'язана з усвідомленням метафори як концептуального явища – способу думати про одну область через призму іншої. Метафора – це інструмент осмислення нових

поняттєвих сфер в термінах тих сфер, що стоять ближче до безпосереднього фізичного досвіду людини. У мові виражаються результати метафоричного осмислення світу. Згідно з центральною тезою когнітивної теорії метафори, процеси метафоризації базуються на процедурах опрацювання структур знань – фреймів та сценаріїв. Знання, що реалізуються у фреймах і сценаріях, являють собою узагальнений досвід взаємодії людини з навколишнім світом фізичних об'єктів і соціумом. У такий спосіб метафора стає когнітивним механізмом, що визначає мислення людини, і «за своєю сутністю є феноменом, що забезпечує розуміння» [6, с. 208].

Одним з найперспективніших напрямів сучасній теорії метафори є опис метафоричних моделей і вивчення метафори в різних видах дискурсу.

Метою статті є дослідження і опис специфіки репрезентації та функціонування метафор у християнських інтернет-виданнях, орієнтованих на жіночу аудиторію. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення закономірностей метафоричного моделювання в сучасних християнських інтернет-виданнях. Об'єктом дослідження є метафори, актуалізовані в християнських інтернет-журналах для жінок, їх структура та функціональне навантаження. Предмет дослідження – загальні закономірності метафоричної репрезентації християнського життя. Джерельною базою вибрані такі інтернет-видання як Whole Magazine, Just Between Us, Christian Woman, Today's Christian Woman.

Суть метафори – в її функції, а не у використанні. Метафора передбачає відсторонення слова, або, скоріше, фігури мовлення від першочергового буквального використання і нове використання цього слова для утворення нового класу в певній предметній галузі [2, с. 219].

Метафори досягають своєї комунікативної мети, якщо той, хто говорить і слухає, має загальну семантичну компетенцію, доповнену такими загальними фоновими знаннями про світ, які роблять можливим розуміння буквального значення.

Метафора дуже практична, на думку Р. Хофмана. Вона може бути використана як зброя при будь-якому опису і поясненні: у психотерапевтичному інтерв'ю та розмові між пілотами авіакомпанії, в ритуальних танцях та мові програмування, в художній освіті і в квантовій механіці. Метафора, де б вона нам не зустрілася, завжди збагачує розуміння людських дій, знання та мови [4, с. 327].

А. П. Чудінов включив в теорію концептуального аналізу метафори опис фреймово-слотової системи і виділив семантичні сфери, здатні служити джерелом метафоричної експансії. До них відносяться антропоморфна метафора, завдяки якій людина модулює навколишній світ виключно по своїй подібності, природоморфна метафора, що інтерпретує уявлення людини про існуючу реальність крізь призму природних явищ, соціоморфна метафора, що моделює дійсність за зразком соціальної діяльності, і артефактна метафора, пов'язана з творчими можливостями людини [3].

Метафора у сфері масмедіа є засобом увиразнення певної концептуальної системи, у даному випадку, християнської. За характером, смисловою та соціальною спрямованістю метафори можна пізнати менталітет соціуму. Метафоричні конструкції допомагають створити живу картину світу, роблять текст більш насиченим, динамічним, цікавим. Метафора репрезентує різні фрагменти загальної картини світу, стан суспільства, а також процеси, що в ньому відбуваються. Крім інформативної, метафора виконує і прагматичну функцію, впливає на погляди та переконання, викликає певні емоційні реакції.

Залежно від сфери-джерела метафоричної експансії нами виділені такі метафоричних моделі:

I. Метафорична модель «Світ природи»

1. Фрейм «Природні явища». Гріховний стан людини порівнюється з болотом та трясовиною, а життя з Богом – з надійним каменем.

He drew me up from the pit of destruction, out of the miry bog, and set my feet upon a rock, making my steps secure.

Christ is our immovable rock of salvation.

Коли жінка є у скрутному становищі, коли у неї багато проблем, це порівнюється з цунами: *tsunami of doubt, fear, anxiety, and pain.*

2. Фрейм «Дороги та напрямки». Так Христос ототожнюється з дорогою або стежкою до змін у житті.

The Pharisee denied Christ, so no transforming path from his head to his heart had been established.

Життя ототожнюється з поїздкою: *Life is a journey. Your journey is not dependent on how fast you finish.*

3. Фрейм «Рослини». Любов в описі життя родини розквітає, мов квітка:

Love we have for one another will flourish.

II. Антропоморфна метафорична модель

1. Фрейм «Тіло людини».

Метафоризація – це природний процес мислення, а використання антропоморфних ознак – наслідок цього процесу. Антропоморфні метафори дозволяють людині упорядкувати свої уявлення про світ, переносячи на нього принципи структуризації форм власного організму, своєї особи, соціального устрою. Як Бог створив людину по своєму образу, так і людина метафорично створює релігійну дійсність у вигляді деякої подібності.

God has not turned His face away from me. Each of our lives is held in the all-powerful, all-knowing hand of our Creator. Jesus is gathering up the pieces of this broken world and making all things new in submission to Him under His serpent-crushing feet.

У руках Господа жінки-християнки знаходять утішання та пораду.

God has great plans for broken women. Despite our failures and our sins God opens His arms to those who cry out in the wilderness and provides them a way.

Іменування Бога – це не просто один з безлічі способів опису цього світу. Бог – вищий і первинний об'єкт усіх біблійських текстів. Метафори, за допомогою яких побічно описується Бог, є моделями Його імені і Його відношення з людиною [9, с. 223].

2. Фрейм «Людські дії». Господові приписуються дії, характерні для людини: увійти, прошепотіти, постукати, нести, обіймати, благувати і так далі.

And the Lord stood knocking, and the door was shut in His face. He came out of it carrying all the sins of the world. God holds me in His arms. God put a new song in my mouth.

Самотня жінка «обіймає» свою самотність, тому що бачить в цьому волю Господа: *My loyalty to Christ requires me to embrace potentially lifelong singleness.*

3. Фрейм «Людина та медицина». Релігія представлена як ліки від різних «душевних» хвороб. Господь в силі вилікувати рани людей. Лікує також сміх та любов.

Christ is there. He can heal. Love and laughter heals our souls and warms our hearts.

4. Фрейм «Професії». Бог – реставратор, Він оновлює наше життя, збирає його по частинам, «ремонтуює» відношення між людьми.

We may feel as if we don't fit together, as if our lives are just shards of what they should have been, but God is the restorer. What the world breaks, He builds again.

Бог також порівнюється з капітаном уболівальників на студентських спортивних зустрічах.

Do we really want to «fake it 'til we make it» to the end of the day and hoist a «Mother of the Year» trophy and give Jesus a high five for being such a great cheerleader?

5. Фрейм «Людина і торгівля». Мова іде про те, що ми дуже любимо торгуватися з Богом:

I would almost bargain with God. I would say: «God, if you do this for me, I'll do this for you».

6. Фрейм «Людина та їжа». Сучасна людина порівнюється з розчинною кавою, тому що ми хочемо все негайно, не працюючи для цього.

This is such an instant generation. We want love, happiness, fulfillment, and peace and we want it now. We don't want to work for it.

III. Соціоморфна метафорична модель

1. Фрейм «Військові дії». Усе життя людини в християнській традиції представлене як битва з ворогами спасіння. Відношення між людьми часто порівнюються з битвами: *Jung's mother pulled her into loyalty battles. If you minimize the heart struggle that both of you have carried into your marriage, here's what will happen. He sent His son to defeat sin and death by His crucifixion and resurrection.*

Людина часто незгідна з тим, що написано у Біблії, або не готова виконувати накази Господа. Це теж сприймається як внутрішня боротьба.

I remember wrestling with the Bible's command to rejoice in the Lord always.

В релігійних текстах є традиція використання мілітарних метафор для репрезентації тернистого шляху залучення до вічного життя, порятунку душі і духовного становлення людини. Людина впродовж усього життя бореться зі спокусами, здобуває перемогу над пристрастями, прагне до порятунку і життя вічного. Усе це визначає активне вживання в релігійному дискурсі військової метафорики.

IV. Артефактна метафорична модель. Артефакт (від латин. «штучно зроблений») – це в звичайному розумінні будь-який штучно створений об'єкт. Бог створив світ і людину, але людина визнала цей світ недостатньо комфортним і продовжила творчу діяльність. Людина реалізує себе у створюваних речах – артефактах. Саме по аналогії з артефактами люди метафорично моделюють і релігійну сферу.

1. Фрейм «Будинок, меблі, підсобні приміщення». Концепт будинку є одним з найважливіших в людській свідомості. У будинку людина відчуває себе у безпеці. Любов накриває на стіл, що є метафоричним описом гостинності: *Love sets the table.* Світ, який гине у гріхах, вривається у будинок людини: *The fallen world breaks your door down.* А Біблія – це вікно у щасливий брак: *If they had approached the Bible as a wonderful window onto their marriage, they would have known what to expect and not been surprised at what came their way.*

2. Фрейм «Механізми, інструменти».

Людина – це інструмент змін у своєму житті та в житті інших: *God loves your spouse, and he is committed to transforming him or her by his grace, and he has chosen you to be one of his tools of change.*

Життя жінки порівнюється з колесом хом'яка (в нашій культурній традиції заведено порівнювати з білкою у колесі, в'юном на сковорідці, з сорокою на тину): *We don't want to spend years in the hamster wheel.*

Таким чином ми бачимо, що найпродуктивніші метафоричні моделі в жіночих інтернет-журналах – це антропоморфна, природоморфна, соціоморфна та артефактна. Метафори, утворені за даними моделями, носять переважно емотивний характер. Метафори виступають важливим пізнавальним механізмом, який дозволяє пізнавати складне через просте, абстрактне через конкретне, невідоме через відоме. Метафора в текстах релігійної та побутової тематики в інтернет-виданнях для жінок-християнок допомагає створювати психологічний ефект та наблизити аудиторію до розуміння релігійних істин.

Література:

1. Ananko T. The category of evaluation in political discourse / T. Ananko // Advanced education, 2017, Issue 8. – p. 128-137.
2. Мойсеєнко С. М. Метафора та метонімія як лексичні засоби творення образності мови в комп'ютерному дискурсі / С. М. Мойсеєнко // Збірник наукових праць. Наукові записки. Серія «Філологічна». – Випуск 26. – Острог, 2012, – с. 219
3. Чудинов А. П. Россия в метафорическом зеркале: когнитивное исследование политической метафоры / А. П. Чудинов – Екатеринбург. – 2001. – 238 с. [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://www.philology.ru/linguistics2/chudinov-01.htm>
4. Coatly A. Washing the Brain – Metaphor and Hidden Ideology. – John Benjamins Publishing Company: Amsterdam / Philadelphia. – 2007.
5. Christian Woman. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://christianwomanmag.com/>
6. Just Between Us. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://justbetweenus.org/jbu-magazine>
7. Lakoff G. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago; L : The University of Chicago Press, 2003. – 306 p.
8. Today's Christian Woman. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.todaychristianwoman.com/>